

ZONNEPANELEN op BESCHERMDE KERKEN?

Mogelijkheden en aandachtspunten

Inspiratienetwerk Antwerpen – 14 december 2023

Vlaanderen
is erfgoed

Inge Appermont

CONTEXT

NAJAAR 2022

- ▶ Klimaatdoelstellingen, energiecrisis, stijgende energieprijzen: vragen uitzonderlijke maatregelen
- ▶ Zonnepanelen zijn reversibel + beperkte schade aan erfgoed
- ▶ Door technische innovatie: tijdspanne beperkt in levensduur van erfgoed

Vlaanderen
is erfgoed

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

ZONNEPANELEN IN ERFGOEDCONTEXT NIEUW BELEID!

V
is

Vlaanderen
is erfgoed

CONTEXT

- ▶ Sinds **oktober 2022**: plaatsen van zonnepanelen op daken van **beschermd erfgoed - dus ook kerken** - is **altijd mogelijk**, mits enkele **uitzonderingen**:
 - Werelderfgoed: Afwegingskader 'zonne-energie in erfgoedcontext' + beoordeling impact op Outstanding Universal Values van toepassing
 - Geen verwijdering of beschadiging van erfgoedelementen
 - Erkende onroenderfgoedgemeente: eigen beleid
- ▶ Blijft toelatings- of meldingsplichtig: aanvrager ontvangt standaard toelating

CONTEXT

AFWEGINGSKADER ZONNE-ENERGIE IN ERFGOEDCONTEXT BLIJFT VAN TOEPASSING BIJ

- ▶ Werelderfgoed (Brugge, begijnhoven,...)
- ▶ Zonnepanelen op gevels en op de grond
- ▶ (grote) zonnevelden in het landschap
- ▶ Zonnepanelen ingewerkt in het dak
- ▶ Zonneboiler en zonthermisch dak
- ▶ Stroomproducerende bouwmaterialen

AANDACHTSPUNTEN

- ▶ **KEUZE VAN DE LOCATIE**
- ▶ **BEPERKEN FYSIEKE SCHADE**
- ▶ **TOEGANKELIJKHEID EN VEILIGHEID VOOR ONDERHOUD**

→ Zie webpagina [Zonnepanelen | Werken | Eigenaars | Onroerend Erfgoed](#)

Vlaanderen
is erfgoed

AANDACHTSPUNTEN - locatie

► **Bij voorkeur: niet zichtbaar**

- Platte daken
- Daken nieuwere constructies
- Daken gebouwen met beperkte erfgoedwaarde
- Daken van bijgebouwen

Vlaanderen
is erfgoed

AANDACHTSPUNTEN - locatie

► Bij zichtbare locatie: beperk visuele impact!

→ *platte daken:*

- × Voldoende afstand van dakrand
- × Beperk hellingshoek tot max. 20°
- × Plaats panelen op lange zijde

→ *Hellende daken:*

- × Materiaal en kleur afstemmen op historisch dakmateriaal
- × Volledig egale panelen, zonder aluminium rand
- × Plaats installatie zo laag mogelijk in dakvlak
- × Plaats panelen in zelfde hellingshoek als dakvlak
- × Plaats panelen in aaneengesloten rechthoekig vlak, zonder verspringingen
- × Kies voor compositie die visueel het minst druk is
- × Lijn onderkant panelen uit met onderkant van erfgoedelementen of vermijd deze zone
- × Plaats alle panelen in zelfde stand (lange of korte zijde)
- × Zorg dat alle panelen van zelfde type en grootte zijn
- × Zichtbare bovendakse leidingen, bedradingen, bevestigingsmiddelen,... zijn in dezelfde kleur als de dakbedekking

AANDACHTSPUNTEN – fysieke schade

► Draagkracht van het dak

- Zonnepanelen = bijkomende belasting
- Verstevingingen aan dakconstructie steeds bespreken met erfgoedconsulent

► Bevestiging van de zonnepanelen

- Kies voor systeem met minste impact
 - × Metalen ondersteuningsconstructie met bevestigingshaken in constructiehout (gordingen en kepers)
 - × Bevestigingshaken achter panlatten

► Brandveiligheid

- Zonnepanelen op brandbare dakmaterialen zoals riet of houten shingles is niet aangewezen
- Richtlijnen m.b.t. brandweerstand

► Kabels

- Richtlijnen voor het doorvoeren van kabels naar binnen
- Richtlijnen voor het aanbrengen van kabels op de gevels
- geen of minimale fysieke en visuele impact hebben op het waardevolle interieur

AANDACHTSPUNTEN – toegankelijkheid en veiligheid voor onderhoud

- ▶ Combineer plaatsing van zonnepanelen met grondig onderhoud en herstel van dakbedekking wegens onbereikbaarheid na plaatsing zonnepanelen
- ▶ Controleer na plaatsing zonnepanelen het dak op mogelijke lekken
- ▶ Verwijder achtergebleven resten van leien, bekabeling, spanbanden,... uit de goten
- ▶ Zorg dat goten en platte daken beloopbaar en bereikbaar blijven voor onderhoud
- ▶ Bij aanwezigheid ladderhaken en klimhaken op hellende daken:
 - Onderste rij moet bruikbaar blijven voor uitkuisen van de goten
 - Dakkapellen, torenspitsen,... moeten bereikbaar blijven

[veiligheid toegankelijkheid update2021.pdf \(monumentenwacht.be\)](#)

Vlaanderen
is erfgoed

CONCLUSIE

▶ ZONNEPANELEN OP BESCHERMDE KERKEN? TOEGELATEN!

- ▶ Streven naar een zo weinig visueel en fysiek impacterende inplanting en plaatsing: zie aandachtspunten!
 - ▶ voor ondersteuning: contacteer een erfgoedconsulent!
-
- ▶ OPROEP: BEZORG ONS GOOD PRACTICES!
 - Mail naar: kwaliteitszorg.afstemming.oe@vlaanderen.be

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

DANK VOOR UW AANDACHT!
VRAGEN?

V
is

Vlaanderen
is erfgoed

Inge Appermont